

Szerkesztői iroda:
Nagybeaszkerek Zápolya-
utca 1. hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleit Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybeaske-
rek, Zápolya-u. 1. hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁI

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájjér Lajos.

Felelős szerkesztő: Somfai János.

Előfizetési árak:
Égész évre — 24 K
Félévre — 12 K
Negyedévre — 6 K
Egyes szám ára 8 fillér.

Hirdetéseket

a kiadóhivatal veszi föl
Azonkívül az összes hír-
::: detési irodák. :::

Megjelenik vasár- és
ünneppnapok kivételével
mindennap d. u. 5 órakor

Nagybeaszkerek, 1914.

XLIII. évfolyam, 131. szám.

Péntek, június 12.

A közigazgatási reform.

— Sándor János belügyminiszter előterjesztette a reformot. —

Sándor János belügyminiszter a képviselőház mai ülésében a vármegyei közigazgatás reformjáról a következő három törvényjavaslatot terjesztette elő:

1. Törvényjavaslat a vármegyei közigazgatási alkalmazottak kinevezéséről.

2. Törvényjavaslat a vármegyei közigazgatási alkalmazottak lényegesebb személyi és szolgálati viszonyairól.

3. Törvényjavaslat a vármegyei közigazgatásról.

Az alábbiakban adjuk a három javaslat ismertetését.

I. A vármegyei közigazgatási alkalmazottak kinevezéséről.

szóló törvényjavaslat négy szakaszból áll.

A kinevezési rendszer.

Az első szakasz kimondja, hogy vármegyékben a közigazgatást kinevezett alkalmazottak látják el önállóan vagy önkormányzati szervek közreműködésével. Az alkalmazottak közül az V. és VI. fizetési osztályba tartozó tisztviselőket a király, a VII.—IX. fizetési osztályba tartozó tisztviselőket a belügyminiszter nevezi ki.

Az átszervezés.

Minden vármegyei közigazgatási alkalmazott, akit állásra a törvényhatósági bizottság választott, vagy a főispán vagy az alispán nevezett ki, a törvény hatálybalépésével rendelkezési állapotba kerül. A rendelkezési állapotban levő alkalmazottak azokra az illetményekre van igénye, melyeket részére az e törvény hatálybalépésekor érvényben álló jogszabályok megállapítanak. Azt a rendelkezési állapotba került alkalmazottat, akit legkésőbb egy év alatt állami alkalmazottá nem neveznek ki, sem végellátásban nem részesítenek, az egy évnek utolsó napjával állásától felmentettnek kell tekinteni. Az ilyen alkalmazottat, halála után hozzátartozóit a vármegyei nyugdíjszabályzat értelmében járó ellátás akkor is megilleti, ha ránevezve egyébként az ellátás feltételei még be nem állottak. A fenti és egyéb kötelezettségek alól felszabadult vármegyei nyugdíjalapot a vármegyei közjóléti intézményekre fordíthatja.

Az állami állásokra kinevezett alkalmazottakra az állami alkalmazottakra érvényes jogszabályok irányadók, de a már egyénileg megszerzett jogokat a javaslat nem érinti.

A legnépesebb 21 vármegye alispánja mindaddig, míg a VI. fizetési osztályba tartozik, évenként 2000 korona működési pótlékban részesül.

II. A közigazgatási alkalmazottak szolgálati viszonyairól

szóló javaslat kimondja, hogy a miniszteriumokban az előadói tervezetek felülvizsgálása az elkerülhetetlenül szükséges mértékre szorítottassék és hogy a fontosabb fogalmazási tennivalókat magasabb állású tisztviselők lássák el. A miniszterelnökségnél, a belügyi, a Felség személye körüli, földművelésügyi, honvédelmi, kereskedelmi és közoktatásügyi miniszteriumban a fogalmazói és segédfogalmazói állásokat fokozatosan meg kell szüntetni, ellenben jogi képesítésű IX. fizetési osztályba tartozó külső tisztviselőket lehet központi szolgálatra berendelni. A berendelés a vármegyei közigazgatási, va-

lamint azon tisztviselők köréből történhetik, kik az illető miniszter fenhatóság alá tartozó hivataloknál vannak alkalmazva.

Kötelező külső szolgálat.

A javaslat szerint a fentemlitett miniszteriumokban a VIII.—V. fizetési osztályokba csak azt lehet kinevezni, aki legalább három évi olyan vármegyei vagy városi szolgálatot igazol, melyhez jogi képesítés szükséges. Ez a rendelkezés nem vonatkozik azokra a miniszteri tisztviselőkre, akik 1914. évi május 1-ét megelőzőleg az illető miniszteriumban már ki voltak nevezve. A nevezett miniszteriumokban fogalmazói és ennél kisebb álláson alkalmazott tisztviselőket külső szolgálati állások valamelyikére ki kell rendelni. A kirendelt tisztviselő az illető miniszterium személyzetének létszámában marad.

A vármegyei állások.

A vármegyékben a következő állami állások szerveztetnek: alispáni, főjegyzői, másodfőjegyzői, aljegyzői, főszolgabírói, szolgabírói, árvaszéki elnöki, árvaszéki ülnöki, tiszti főügyész, tiszti ügyész, közigazgatási gyakornoki, tiszti főorvosi, járási orvosi, főlevéltárnoki, főszámvevői, számtanácsosi, számvizsgálói, számlellenőri, számtisztai, számgyakornoki, irodaigazgatói, irodatisztai, segédtisztai és a szükséges altisztai és szolgai állások. Az alorvosok és allevéltárnokok állása megszűnésük esetén megszűnnek.

A javaslat intézkedik azután a vármegyei tisztviselők fizetési osztályokba sorozásáról.

Az alispáni állások egyharmadát az V., kétharmadát a VI.

A főjegyzői, árvaszéki elnöki és főügyész állások egyharmadát a VI., kétharmadát a VII.

A főszolgabírói állások kétnyolcadát a VI., háromnyolcadát a VII. és háromnyolcadát a VIII.

A tisztifőorvosi állások kétnyolcadát a VI., háromnyolcadát a VII. és háromnyolcadát a VIII. fizetési osztályba sorozza s a többi állás osztályozását is felsorolja.

A közigazgatási tisztviselők szakok szerint összesített országos létszámot alkotnak.

Az alkalmazottak esküformája az „önkormányzat törvényes jogainak” tiszteletben tartásáról is szól.

A meg nem szavazott adók behajtására és a meg nem ajánlott ujoncok kiállítására vonatkozó rendeletek végrehajtásának tilalma a vármegyei közigazgatási tisztviselőkre is fennáll, az előmunkálatokat azonban kötelesek teljesíteni.

A fegyelmi eljárás.

A vármegyei tisztviselők fegyelmi eljárására az 1886:XXIII. t.-e. rendelkezései a következő módosításokkal irányadók:

1. Fegyelmi ügyekben elsőfokon a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya, másodfokon a belügyminiszter határoz.

2. A fegyelmi hatóság fegyelmi vétség megállapítása nélkül is kimondhatja a tisztviselőnek a közigazgatás érdekében való áthelyezését. A tisztviselőt a belügyminiszter helyezi át.

III. A vármegyei közigazgatásról.

A javaslat a jelenlegi állapot változatlanul hagyásával törvénybe iktatja a vármegyéket és székhelyeiket. Kimondja

továbbá, hogy a javaslat rendelkezései a pénzügyigazgatásra nem terjednek ki.

A törvényhatósági bizottság.

A törvényhatósági bizottság szervezete, a tagok létszáma érintetlenül marad. A törvényhatósági bizottsági közgyűlés hatáskörének megállapításánál figyelembe veszi a javaslat azt a tapasztalatot, hogy községi és egyéb helyi érdekű ügyeknek intézésére a közgyűlés nem alkalmas. Ezért a közgyűlés hatáskörébe utalja azokat az ügyeket, melyek országos vagy megyei közérdekűek.

A közigazgatási bizottság.

A helyi érdekű ügyek intézését részben a közigazgatási bizottságra, részben az új járási bizottságra bizza. A hatáskörnek kibővítése által a közigazgatási bizottság állandó gócpontja lesz a vármegye központi önkormányzati tevékenységének. A választott tagok száma huszonkettőre emeltek fel, ami a választott elemnek a tisztviselőtagok felett túlsúlyt biztosít.

A járási bizottság.

Uj önkormányzati testületet nyer a vármegye a járási bizottságban. A bizottság a főszolgabíró elnöke alatt részben tisztviselőkből, részben a közgyűlés által választott tagokból vagy olyan más egyénekből fog állani, kik a járáshoz erkölcsi vagy anyagi érdekszállakkal fűződnek. A javaslat döntő súlyt biztosít a választott elemnek. A bizottság elé olyan ügyek tartoznak, melyek intézésénél a helyi viszonyokban való jártasság folytán a testület tagjaitól nagyobb érdeklődés várható, mint az eddigi hatóságoktól, melyek az élettől távolabb állottak. A javaslat ezért községi járási ügyekben széleskörű intézkedési, felügyeleti és véleményezési hatáskört ad a járási bizottságnak.

Felügyelet.

A közgyűlés ellenőrzési hatásköre lényegesen kibővül, amennyiben azt a javaslat a vármegye egész közigazgatására kiterjeszti és felruhazza a közgyűlést azzal a joggal is, hogy bármelyik közigazgatási tisztviselő ellen a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot folyamatba tétethesse. Az ellenőrzési jogkört még hathatósabban gyakorolhatja a vármegye a közigazgatási bizottság útján, mely a közigazgatási közegektől felvilágosításokat kívánhat és azokat állásuktól is felfüggesztheti.

Felirati jog.

A vármegye a miniszternek, a főispánnak vagy az alispánnak olyan rendelete ellen, melyet jogszabályba ütközőnek vagy egyébként sérelmesnek vél, felírhat a miniszterhez, illetőleg panaszt tehet a közigazgatási bíróságnál.

A vármegye táblabírája.

A vármegye a felirati jogot választott táblabírája útján gyakorolja. A táblabírót és helyettesét a közgyűlés kijelölés nélkül titkosan három évre választja. A táblabírót e minőségben tanúsított viselkedéséért nem lehet felelősségre vonni, a közgyűlés azonban a megbízást bármikor visszavonhatja. A táblabírót fizetés nem illeti meg. A sérelmes rendelet vagy intézkedés végrehajtását a felirás felfüggeszti.

A politikai jogkör.

A törvényhatósági bizottság országos ügyekkel foglalkozhatik. Megállapításait a többi törvényhatósággal és a kormánnyal közölheti és az országgyűléshez közvetlenül felterjesztheti. A kormány a törvényhatósági bizottságot országos ügyekben véleménynyilvánításra hívhatja fel.

A jóváhagyások csökkentése.

A kormányhatósági jóváhagyásra szoruló közgyűlési határozatok köre szűkebbre szorul, amennyiben csak új, illetőleg tetemesebb anyagi megterhelés esetében köti ki a javaslat a miniszter jóváhagyását. Függetlenebbé válik a szabályrendeletalkotás is. A szabályrendelet jóváhagyottnak tekintetik, ha a miniszter kilencven napon belül nem nyilatkozott. Jóváhagyást igénylő határozatoknál ez a határidő hatvan nap lesz.

A főispán és alispán.

A főispán jogállását a javaslat érintetlenül hagyja. A vármegyei közigazgatás vezetője jövőre is az alispán lesz, akinek hatósága alá fognak tartozni nemcsak a közigazgatási alkalmazottak, hanem a megye területén működő egyéb közigazgatási hatóságok és hivatalok is. Egyebekben az alispán és a többi tisztviselő hatásköre változatlan marad, sőt a javaslat arról is gondoskodik, hogy a vármegye helyi (gazdasági, közjóléti stb.) érdekű ügyeinek intézésében a tisztviselők éppen úgy rendelkezésére álljanak a vármegye közönségének, mintha választott tisztviselők volnának. A nem magyar anyanyelvű állampolgárok részére a javaslat biztosítja azt a jogot, hogy bizonyos feltételek mellett járási hatósága előtt saját anyanyelvét használhassa.

Indokolás.

A három törvényjavaslat indokolásából a következőket emeljük ki:

I. A vármegyei közigazgatási alkalmazottak kinevezéséről

szóló javaslat indokolása rámutat arra, hogy a kinevezési rendszernek korántsem az a célja, hogy a bürokratizmusnak engedjen teret, hanem ellenkezőleg az, hogy az önkormányzati elemnek az eddiginél jóval szélesebbkörű közreműködését biztosítsa. A közigazgatás nemzeti és szociális feladatainak megoldásához egységesen szervezett, egyöntetűen egységes vezetés alatt működő gépezet kell, melyben az egyes alkotórészek gondos megválasztása és megfelelő elhelyezése biztosítja az egész gépezet összefüggő működését. A kinevezési rendszerrel a tisztviselő alkalmazása nem laikus elemre, hanem szakhatóságra van bízva, amely hatóság elsősorban a helyi elemekre lesz ugyan tekintettel, akik a népet és a viszonyokat ismerik és a lakosság nyelvét értik, de ha ott nem találkozik alkalmas jelölt, ilyen az országos létszámban könnyen található. A kinevezési rendszer nagy előnyökkel jár a tisztviselőkre is, kiknek életfogytiglan biztos megélhetést jelent és akik az országos létszám mellett megfelelő előhaladásra számíthatnak. Kétségtelen továbbá, hogy a tisztviselők gyakorlati kiképzése a jó közigazgatás egyik legfontosabb követelménye. A külső gyakorlat megszerzésének eddigi útját állta az a válaszfal, melyet a választási rendszer állított a központi és a megyei alkalmazottak közé. E válaszfal ledőlésével mód nyílik arra, hogy a központi tisztviselői a kellő gyakorlatot szerzett külső tisztviselők sorából szemeltesse ki. Nagyfontosságú nemzeti érdek, hogy a közigazgatás pártatlan legyen. A kinevezett tisztviselő a községtől független lesz, tehát több joggal várhatunk tőle pártatlanságot, mint a választott tisztviselőtől, aki önkénytelenül is hatása alatt áll annak a függő viszonyoknak, mely választott és választó között fennáll. Igaz, hogy a kinevezési rendszer szorosabbra fűzi a kapcsolatot a tisztviselő és a kormányhatóság között. Am a vármegyei tisztviselő ma sem független a kormánytól, mely rendelkezik vele, működését ellenőrzi és felette legfelső fokon fegyelmi bíraskodást gyakorol. Ez a függő helyzet semmiesetre sem fog úgy nehezíteni a tisztviselőkre, mint az eshetőségekkel minden hatodik évben fenyegető eddigi állapot. Az önkormányzat lényege nem a tisztviselők választásában, hanem abban áll, hogy a közigazgatásban a független elemek közreműködése minél szélesebb körben biztosított és hogy az ügyek intézése felsőbb jóváhagyáshoz kötve ne legyen. Egyébként tekintetbe veendő még, hogy a választás szabadságának eddig is szűk kor-

látokat szabott, hogy a törvény a kijelölést olyan választmányra bízta, mely összeállításánál fogva a főispánnak akaratát juttathatta érvényre. Ilyen körülmények között a jelenlegi korlátozott választást a kinevezéstől csak egy kis lépés választja el.

II. Az alkalmazottak szolgálati viszonyairól

szóló javaslat indokolásában a miniszter rámutat arra, hogy néhány mélyreható rendelkezést vet fel, amelyek a mai jogállapotot az alkalmazottak javára igen előnyösen fogják megváltoztatni. Elég e tekintetben a státuszrendezésnek nagyon előnyös voltára, a kinevezésre, az áthelyezésre és a fegyelmi szabályok leg súlyosabb rendelkezéseinek módosítására utalni.

III. A vármegyei közigazgatásról

szóló javaslat indokolása rámutat arra, hogy a jelenlegi vármegyei általános közigazgatás mai rendszere a változott viszonyok közt nem állja meg többé a helyét. A reformban a vármegyei intézmény évezredes fejlődésére és országunk saját viszonyaira kellett figyelemmel lenni. Az ősi intézményekhez való kegyeletes ragaszkodás tiltakozik az ellen, hogy felduljunk azokat a kereteket, melyek között a vármegye egy ezredév óta teljesíti hazafias hivatását. A reform főszempontja az, hogy a régi keretek fentartása mellett a vármegye a modern életviszonyok között is képes maradjon azokra a szolgálatokra, melyekkel a nemzetet egy évezreden át hálára kötelezte. Ennélfogva a javaslat nem halad csillogó elméletek nyomán, mert nem az a célja, hogy mindent felforgasson, hanem ellenkezőleg, hogy fentartson mindent, ami a mai rendszerben jónak bizonyult, módosításokkal pedig csak ott álljon elő, ahol a kinevezési rendszer vagy az önkormányzat erősítése ezt megköveteli, vagy ahol hibák kiküszöbölése ezt indokolja.

Egy havi közigazgatás.

— A vármegyei közig. bizottság ülése. —

Nagyberek, jun. 12.

Torontálvármegye közigazgatási bizottsága szerdán tartotta június havi rendes ülést dr. Dellimanics Lajos főispán elnöklésével. Az ülésen jelen voltak: Jankó Ágoston udvari tanácsos, alispán, Kéler Ákos m. főügyész, dr. Haidegger Lajos m. főorvos, dr. Wattay-Pelbárt Dezső árvaszéki elnök, Tóth István min. tanácsos pénzügyigazgató, Vámos Ignác bírói tanácsos, Grézlo János kir. tanfelügyelő, Cserei Gyula kir. s.-tanfelügyelő, dr. Kovács Rókus kir. ügyész, Axmann János kir. főállatorvos, Gáspár Ernő gazdasági felügyelő, Gregersen Nils gazd. s.-felügyelő, Babics József, dr. Gyertyánffy László, báró Hauser Károly, dr. Pap Dezső, dr. Pollák Győző, Steinitzer Géza, Vinczevidy Izso biz. tagok, Bielek Antal, Demkó István, Farkas Vince, dr. Baár Jenő és Rácz Oszkár előadók.

Az ülésről a szakelőadók havi jelentéseit a következőkben ismertetjük:

Az adóügyekről

Tóth István miniszteri tan. pénzügyigazgató a következőket jelentette be:

Torontálvármegye mint önkormányzatosság területén állami egyenesadók címén a) megállapított adótartozás 6659383.21 K, b) befizetés 2889670.20 K. Hátralék 3769713.01 K, vagyis az osztartozásnak 56%-a. A folyó évi május havi befizetés 45447.43 K-val, a folyó évi január—május havi befizetés pedig átlag 180133.47 K-val kedvezőbb, mint a múlt év hasonló időszakában teljesített befizetések voltak. Hadmentességi díjban a) megállapított tartozás 164496.08 K, b) befizetés 33641.45 K. Hátralék 130854.63 K, vagyis az osztartozás 79%-a. A folyó évi május havi befizetés 2679.99 K-val, a január—május havi befizetés pedig 20768.39 K-val kedvezőbb, mint a múlt év hasonló időszakában teljesített befizetések voltak. A

f. évi május hóban a pénzügyigazgatóság 23 esetben fizetési halasztást, 32 esetben ideiglenes házaómentességet engedélyezett, továbbá foganatosította a községi egyenesadófőkönyvek évi zárlatának helyszíni felülvizsgálását.

A népoktatás.

Grézlo János kir. tanfelügyelő jelentése a népoktatási ügyekről a következő:

Az elmúlt május hóban személyesen teljesítettem külszolgálatot: Billédén, Nagyszentmiklóson, Nagyikindán, Törökkanizsán, Obesenyőn, Törökbecsén, Kiszomborban, Perjámoson, Egresen részben iskolavizsgálatok, részben építési és szervezési ügyek tárgyában, részben pedig tanítógyűléseken vettem részt. Fejess Kálmán kir. s.-tanfelügyelő mint elnök megejtette a széchenfalvai községi tanítóválasztást, tárgyalta a helyszínen az istvánföldi állami óvodák szervezése iránt, vezette az óteleki VI. oszt. záróvizsgálatot, tárgyalta a helyszínen a mokrii községi és esenei áll. óvodák építése iránt; azonkívül a községi iskolai alapanyagok állagának kipuhatólása, illetve kezelésének megvizsgálása tárgyában a helyszíni vizsgálatot, mint bizottságunk biztosa megejtette Kanak, Bóka, Torontálszécsány, Istvánföldre, Ótelek, Öregfalu, Tamásfalva, Cseryne, Nemet-cseryne, Zsombolya, Nagytószeg, Kistószeg, Szenthubert, Szentborbála, Károlyliget, Nákófalva, Kunszóllós, Nagykömlös, Vized, Nyerő, Obesenyő, Valkány, Mokrin, Berekszőnémeti, Gyertyámos, Papd, Csene, Nagykőse, Kőse, Klári, Horvátklári községekben. Várady Dezső kir. s.-tanfelügyelő megvizsgálta a nyerői, keglevichházi, bolgártelepi, pusztakereszturi, pusztaporgányi, nagyesanádi, ócsanádi, sárafalvai, nagyszentpéteri, ujszentpéteri összes népoktatási intézeteket és a perjámosi összes elemi iskolákat és óvodákat. A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur által kinevezett ideiglenes iskolalátogatók az elemi iskolák VI. osztályainak évről-évről vizsgálatait legnagyobbbrészt megtartották. A vall. és közokt. m. kir. miniszter ur 5 óvónő részére fizetékieskiegészítés címén összesen 2468 kor. államsegélyt engedélyezett.

Cserei Gyula, a Pancsova és környéke népoktatási ügyeinek vezetésére kirendelt kir. tanfelügyelő havi jelentésében a következőket adja elő:

Az elmúlt május hóban résztvettem a Délmagyarországi Tanítógyűlést pancsovai fiókkörének Torontálvásárhelyen tartott tavaszi fiókköri gyűlésén, amely a legszebb rendben folyt le. A községi előjáróság s a község lakossága ezen környék tanítóóságát a legmegelőbb rokon-szenyvel fogadta s ezen igen látogatott gyűlés menetét élénk érdeklődéssel kísérte. A gyűlés tárgysorozatát képező közérdekű paedagógiai értekezések s az ezeket követő érdemi felszólalások ezen fiókkör magas színvonaláról tettek tanúságot. Személyesen elnököltem a barándi közs. óvónői választáson, Opávan tárgyaltam a községgel az új iskolaépület felépítésére nézve, ami még a nyár folyamán meg fog történni, Galagonyáson állami óvoda szervezése s építése s új iskolaépítés, Társon az állami iskola 7-ik tanosztályának elhelyezése, Omlodon új tanterem s tanítói lakás építése, Ujözörán a vármegye tulajdonát képező ingatlan minkenti helyrallítása s átalakítása s Alibunáron a járási főszolgabíróval a járás egyes iskoláit érdeklő ügyekben. Meglátogattam a barándi községi iskolát s óvodát, az opávai állami s községi iskolát s óvodát, a szekereányi községi iskolát, a galagonyási állami iskolát, a hertelendyfalvai, tárcsói, sándoregyházai állami iskolát és óvodákat, az omlódi állami s községi iskolát s óvodát, az alibunári állami s községi iskolát s óvodát összesen 74 tanteremmel, mihez hozzáadva az április hóban meglátogatott 36 tantermet, e két hónap alatt 110 tantermet. Junius hó folyamán a látogatásokkal annyira leszek, hogy kirendeltségem 36 községének fele meg lesz látogatva, a másik felét majd az ősszel fogom felkeresni, mert nagy súlyt helyezek arra, hogy az egyes községek népoktatási viszonyait összes tárgyi és személyi vonatkozásaiban közvetlen helyszínen személyesen ismerjem

meg. Ily módon már eddig is sok félreértést sikerült eloszlatnom s több függőben levő, régóta húzódó fontos szervezési s építési ügyet a megoldás stádiumába juttatnom. Különös örömmel s megnyugvással jelenthetem, hogy eddigi iskolalátogatásaim során a legkedvezőbb tapasztalatokat merítettem. Ugy az állami, mint a községi iskolákban a tanítók a felmutatott eredményből ítélve, odaadó szorgalommal s buzgósággal töltik be hivatásukat s mint örvendetes tényt kell konstatalnom, hogy bár az állami iskolákon kívül egyedül a torontálvásárhelyi községi iskola van magyar tannyelvűnek törzskönyvelve, a többi iskolák magyar nyelvi tanítási eredménye is teljesen megfelel a kívánalmaknak. Ezen iskolákban is igen intenzív s eredményes magyar nyelvű tanítás folyik s az idegen ajkú gyermekeknek magyar nyelvi haladása a nagy-közönség előtt is kezd rokonszenves lenni s megelégedésükkel találkozok. Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur a ferenczalomi, nagylajosfalvai, omlódi, tárcsói s torontálalmási állami elemi iskoláknak egy-egy tanteremmel való fejlesztését kimondotta s ezen állásokra a pályázatot ki is irta. Az elemi iskolák VI. osztályos fiutanolóinak megvizsgálására kirendeltségem területén 7 körzet alakított s iskolafelügyelőként a folyó tanévre tényleges s nyugdíjas igazgatótanítók bizattak meg, kik az évről-évről vizsgákat már jobbra meg is tartották s igen szép eredményről számoltak be. Mihelyt az egész anyag együtt lesz, azt statisztikailag feldolgozva a tekintetes közigazgatási bizottság elé fogom terjeszteni.

Utügyek.

Vámos Ignác műszaki tanácsos az utügyekről az alábbiakat jelenti:

A vármegye területén átvonuló állami, valamint a törvényhatósági közutak általában véve járható állapotban voltak. A perlasz—pancsova—homokbálványosi államosítandó közuton a kőanyag szállítása, a földmunka és az alaprakás folytatott. Ugyanazon útvonalon Csenta és Baránda községek közt építendő 120 m. nyílású Temeshid, valamint ugyanazon útszakaszon létesítendő ártéri hid munkálatainak biztosítására a versenytárgyalás kiiratott. A szeged—temesvár—szászsebesi állami közút 46.500—50.450 km., Nagyszentmiklós község átkeleti szakaszának ciklopskövel való burkolása folytatott. A kiszombor—nagykikindai államosítandó közút kiépítéséhez szükséges kőanyag szállítása megkezdett. Ugy az állami, mint pedig a törvényhatósági közutak fentartási anyagának szállítása folyamatban van. Az utadók természetbeni leszolgáltatására kötelezettek az elmúlt hónap 184 kézinapszámot szolgáltattak le.

Közegészségügy.

Dr. Haidegger Lajos havi jelentésében a vármegye közegészségügyeiről ezeket mondja:

Torontál vármegye közegészségügyi viszonyai a most mult hónapban kedvezőbbre fordultak. Heveny fertőző betegségek között bejelentettek: 32 vörheny, 2 hasihagymáz, 25 difteritisz, 378 kanyaró, 16 hökhurut és 31 jár. fültőmirigylob betegedési eset. Iskolák bezárattak: Istvánfőde községben kanyaró, Petre és Partos községben vörheny miatt. Óvodák be lettek zárva: Torontálkeresztes, Módos és Cserépalja községekben, valamint Nagybecskerek városban kanyaró, Torontálszigeten pedig vörheny miatt. Okleveles szülésznők letelepedtek Szenthuberten és Nákófalván. Gruber Gyula dr. volt esenei körorvos meghalt.

Az állategészség.

Axmann János kir. főállatorvos jelentése szerint a vármegye területén ragadós betegség megállapított: takonykór 3, rühkór 2, lépfene 16, sertésorbán 1, sertéspestis 12, veszettség 3, ivarszervi hólyagos kiütés 1, sercegő üszök 2, ragadós száj- és körömfájás 1 községben. Megszűnt: takonykór 3, rühkór 11, lépfene 10, sertéspestis 6, veszettség 4, juhhimlő 1, ivarszervi hólyagos kiütés 2 és sercegő üszök 3 községben.

Mintán még dr. Wattay-Pelbárt Dezső árvaszéki elnök az árvaszéki ügyekről, dr. Kovács Rókus kir. ügyész pe-

dig a börtönügyekről tett jelentést, több kisebb felebbezett ügy elintézésével az ülés véget ért.

HIREK.

IDŐJÁRÁS.

A nagybecskereki meteorológiai állomás időjárás-jelentése.

Június 12.

Barométer súlyed 751.0. Délután 1.38 órakor: Hőmérő 22.6 C°. Hőmérséklet: maximum 11-ikén 25.0 C°, min. ma reggel 13.2 C°. Csapadék 7.3 mm. Felhőzet Cu5. Szélirány és erősség SW1. Jólát a következő 24 órára: Sok helyütt csapadék, enyhe, zivatarok.

Jelmagyarázat: A barométer állása a déli leolvasást tünteti fel a helyi magasságra való átszámítás nélkül; 0° C-ra redukálva. Maximum és minimum este 8 óra 38 perctől másnap este 8 óra 38 percig; csapadék reggel 6 óra 38 perctől másnap reggel 6 óra 38 percig; felhőzet: Ci = fürtőfelhő, Cu = gomolyfelhő, St = rétegesfelhő, Nb = esőfelhő, Ci-St = felhőfátyol, Ci-Cu = bárányfelhő, Cu-St = réteges gomolyfelhő. Szélirány: N = észak, S = dél, W = nyugat, E = kelet. Felhőzet nagyság: 0 = tiszta ég, 10 = teljesen borult. Szél erősség: 0 = szélesend, 8 = nagy vihar.

— **Urnajpa.** Tegnap ünnepelte nagy diszszal a katolikus egyház az oltári szentség ünnepét, Urnapját. Ebből az alkalomból a róm. kath. plébániatemplomban délelőtt 9 órakor ünnepi istentisztelet volt, amelyet Magyar Pál apátplébános vezetett nagy segédlettel. A mise során a templomból Magyar Pál vezetésével körmenet indult ki, amelyen részt vettek a polgári és katonai hatóságok dr. Dellimánics Lajos főispán és Jankó Ágoston udvari tanácsos, alispán vezetésével, valamint óriási számú hívő közönség. A menet a Hunyadi utcán, a Ferenc József-téren, a Zárdaépületnél és Melencei-utcában fölállított oltárokhoz vonult s azután visszatért a templomba. Az ünnepre kivonult Bothe cs. és kir. százados vezetésével a 29-ik gyalogezred diszcsapata, amely egyuttal a szokásos disztüzet szolgáltatta.

— **Személyi hir.** Dr. Szele Róbert tankerületi főigazgató szerdán Nagybecskerekre érkezett, hogy itt a nagybecskereki főgimnázium érettségi vizsgáján elnököljön.

— **Református istentisztelet** A nagybecskereki református templomban f. hó 14-én vasárnap a szentbeszédet Vass Lajos alsóbölkényi lelkész fogja tartani, melynek meghallgatására azuton is tisztelettel meghívja a hívőket Szalay lelkész.

— **A Kiss József-estély.** Szerdán este folyt le a városi színházban a Kiss József közreműködésével rendezett jótékony estély. A nagy poéta szerdán délután érkezett Nagybecskerekre s a vasuti pályaudvaron nagyszámú közönség és tanulóereg fogadta. Itt a rendezőbizottság részéről Szalay József ev. ref. lelkész üdvözölte, míg Knyaskó Lajos felső kereskedelmi iskolai igazgató, a kulturális egyesület alelnöke a kulturgyesület nevében köszöntötte szép beszéddel a kiváló poétát, aki meghatva mondott köszönetet. Délután Szalay József lelkész ozsonnát adott házában a költő tiszteletére, amelyen számosan vettek részt s amelyen szintén meleg ovációban részesítették Kiss Józsefet. Este következett azután a színházban a művészeti estély. A színház zsufolásig megtelt közönséggel, amely egész este zajosan ünnepelte Kiss Józsefet. Az estélyt a zenekedvelők egyesületének zenekara vezette be Kéler vigjátéknyitányának művészi előadásával. Utána dr. Borsodi Lajos mondott bájos, színes és poétikus mesét a költőről, a közönség viharos tetszése mellett. Most következett maga Kiss József, aki pompás, szellemes előadást tartott az ő ünnepeléséről, majd pedig több új gyönyörű versét adta elő a közönség szünni nem akaró lelkesedése mellett. Ezután N. Lichtenstein Dóra kamarai énekesnő Kiss József-dalokat adott elő brilliáns művészettel, majd Bielek Teruska költeményt szavalt ügyesen. Nemes Elemér a Simon

Judith melodramát adta elő élénk tetszés mellett Balás Mártonné finom művészi zongorakíséretével. Schuster József művészi hegedűjátéka következett ezután Ripka Imre zongorakísérete mellett, majd ismét N. Lichtenstein Dóra énekelt zajos tetszés mellett több szép dalt Nemes Elemér zongorakíséretével. Végül a zenekedvelők egyesületének zenekara Ripka Imre karmester vezetésével tökéletes szabotossággal eljátszotta a Tannhäuser-indulót s ezzel a gazdag műsoru főlemelő szép ünnepély véget ért. Az estély után a kaszinóvendéglőben közvacsora volt Kiss József tiszteletére, amelyen újból lelkesen ünnepelték a költőt. Kiss József tegnap délelőtt azután visszautazott Budapestre.

— **Halálozás.** Torontál vármegye orvosi karát súlyos gyász érte. Tegnapelőtt Párdányban ugyanis meghalt dr. Petrovics János m. th. főorvos 70 éves korában. Az elhunyt köztiszteletben és közbecsületben álló orvost holnap temetik el Párdányban s halála széles körben mély részvétet kelt. Temetésén a központból részt vesz dr. Haidegger Lajos megyei főorvos is.

— **A Torontáli tüzoltók kitiüntetése.** A hivatalos lap mai száma közli: Ő császári és királyi Felsége legfelső felhatalmazása alapján a m. kir. belügyminiszter a tüzoltás és mentés terén 25 éven át teljesített érdemes tevékenység jutalmazására alapított díszérmet:

A nagybecskereki önkéntes tüzoltóság kebeléből: Naszke Károly parancsnok, Kadelburger Lipót pénztáros, Schieber Mihály és Wisinger Gyula Gyula tüzoltók,

a nagykikindai önkéntes tornatüzoltóság kebeléből: Stolz Adolf vármegyei tüzoltószövetség alelnök, parancsnok, Löw Gyula járási tüzfelügyelő, alparancsnok,

a keviszöllősi önkéntes tüzoltóság kebeléből: Rójtóki Bene Géza parancsnok,

a petrei önkéntes tüzoltóság kebeléből: Singer János szakaszparancsnok, Dee István őrparancsnok, Dee György rajvezető, Truja Péter tüzoltó,

az écskai önkéntes tüzoltóság kebeléből: Keszthelyi Jakab szakaszparancsnok, Kolleth Sándor szertárnok, Blecker János őrparancsnok,

az ő- és nagycsanádi önkéntes tüzoltóság kebeléből: Kaiser József és Weber Péter tüzoltók,

az omlódi önkéntes tüzoltóság kebeléből: Stark Márton alparancsnok, Wagner Henrik és Schilly Bernát szakaszparancsnokok,

a beresztóczi önkéntes tüzoltóság kebeléből: Széger János segédtiszt, Notthum Mátyás szertárnok, Gerlicy József őrparancsnok, Hörn János és Pluncz Nándor rajvezetők,

a perjámos-haulikfalvi önkéntes tüzoltóság kebeléből: Kelle János járási tüzfelügyelő-parancsnok és Grün Péter rajvezető,

az aracsi önkéntes tüzoltóság kebeléből: Fendler Mihály rajvezető,

az szombolyai polgári önkéntes tüzoltóság kebeléből: Sieberok Ferenc alparancsnok, Povaschan János, Rektenvald Ferenc és Schmidt Ernő szertárnokok, Róth Károly fecskendőmester, Becker Mátyás és Pfeiffer János őrparancsnokok, Thierjung Lénárd és König Mihály rajvezetők, Mihály András kürtös, Jung Péter, Kösztner Ferenc, Findling Ferenc, Deutler Károly, Wilmsz József és Krausz György tüzoltók részére adományozta.

— **Érettségi vizsgák.** A nagybecskereki főgimnáziumban szerdán kezdődtek a szóbeli érettségi vizsgák dr. Szele Róbert tankerületi főigazgató elnöklésével. A vizsgák három napig tartanak.

Az állami felső kereskedelmi iskolában az írásbeli érettségi vizsgákat már szintén befejezték s június 25—26-ikán lesznek a szóbeli vizsgák. A vizsgákra dr. Metzner Sándor jogakadémiai tanár a kulturális miniszter részéről, Battenberg Lajos posta-és táviró főtanácsos pedig a kereskedelmi miniszter részéről van miniszteri biztosként kiküldve.

— **Nagybecskereki lányok a svéd királyi pár előtt.** Stockholmban most ülésezik a nőegyletek világkonferenciája. A svéd királyi pár a konferencia tagjainak tiszteletére e hó 10-én garden partiet adott, amelyre hivatalosak voltak a magyar küldöttek is, közülük Nagybecskerekéről Szalay Margit és Szalay Teri.

— **Vizsgák a Messinger-intézetben.**
A Messinger Karolin-féle leánynevelőintézetben az idei évről vizsgálatok következő sorrendben tartatnak meg: Junius 3., 4., 5. voltak a hittanvizsgák, 9., 10., 12., 13., 15. írásbeli, szóbeli és gyakorlati vizsgák a tanfolyamon, 19 d. u. 5 óra tornavizsga, kedvezőtlen idő esetén 21. vagy 22. d. u. 5 óra, 20. d. e. 9 óra zenevizsga, 21. d. e. 11 óra önképzőköri matiné, 22. d. e. I. II. elemi oszt., 22. d. u. III. IV. elemi oszt., 23. d. e. I. polg. oszt., 23. d. u. II. polg. oszt., 24. d. e. III. polg. oszt., 24. d. u. IV. polg. oszt., 25. d. e. tanterületi értekezlet 29. d. e. 9 óra Te Deum bizonyítványok és értesítők kiosztása.

— **A jótékony célú gyermekelőadás.** A Messinger Karolin-féle leánynevelőintézet bennlakó és bejáró növendékei által két ízben előadott jótékony célú gyermekelőadás úgy anyagilag mint erkölcsileg fényesen sikerült. Ezen sikerhez hozzájárultak: elsősorban: Bárány Béla főgimnáziumi tanár, a Messinger intézet buzgó és kiváló énektanára, majd a főgimnázium és felsőkereskedelmi iskola egyesített zenekara: Bogcha Márton, Hausladen Árpád, Králik László, Láng Imre, Lederer Jenő, Orsó Géza, Sauervald Géza, Szlavikovszky Károly, Steiner Dezső, Wehner Cornél és Vitkay Árpád, akiket ezután is hálás köszönet illet fáradhatatlan buzgóságukért. továbbá Dr. Pericsics Zoltán polgármester ur és a megyei színházi bizottság, a színház és világitás átengedéseért, Reitter Oszkár rendőrkapitány ur valamint a tüzoltóság, Mangold L. ur és Rubin A. ur. az érdeklő szülők és gyermekbarátok, akiknek ezután is hálás köszönetet mond az intézet igazgatója. Felülírtak: Marek Mórné Petrozsény 10 K, Messinger Jakab Budapest 5 K, Bobos Andrej Antalfalva 5 K, Mátits János Ópáva 6 K, Berger Sándor Moson 4 K, Krámer József Surján 3 K, Denczer Lipót 3 K. Bevétel az első előadáson 1016 K 10 f., a második előadáson 881 K 30 f., összesen 1897 K 40 f. Kiadások 1093 K 17 f. Tiszta jövedelem 804 K 23 f. Ebből az árvaháznak juttattunk 250 K-át, a polg. isk. tanárok házának 250 K-át, a tudóvszellenes egyesületnek 200 K-át, az iskolagyermekbarát-egyletnek 100 K-át.

— **Uj postahivatal.** A postaigazgatóság Ernőháza posta- és táviróhivatalt nyitott, amelyet M ó z e s András posta- és távirófőtiszt hétfőn adott át a forgalomnak.

— **Vizsgák a zárdában.** A Miasszonyunkról nevezett iskolánövérk zárdaiskolájában ma kezdődtek meg az évről vizsgák. Ma a hittanvizsgákat tartották meg. A többi vizsgák sorrendje a következő:

Tornavizsga. Szombat, június hó 20-án délután 5 órakor. Elnökök: Magyary Pál és dr. Fialowski Béla. Francia és angol nyelv vizsga. Hétfő, június hó 22-én délelőtt. Magyary Pál apát, elnök.

A Népiskolában: I. osztály. Hétfő, június hó 22-én délelőtt. Szegfű Sándor elnök. II. osztály. Ugyanazon napon délután. Mayer Rezső elnök. III. osztály. Kedd, június hó 23-án délelőtt. Wégling István elnök. IV. osztály. Ugyanazon napon délután. Krumenacker Ferenc elnök. V—VI. osztály. Szerda, június hó 24-én délelőtt. Steinitzer Géza elnök.

A magánintézetben. Elemi zárdaleányiskola. I—II. osztály. Kedd, június 23-án délelőtt. Haidegger Lajos elnök. III—IV. osztály. Ugyanazon napon délután. Lowiser Mihály elnök. Polgári leányiskola. I. osztály. Szerda, június hó 24-én délelőtt. Harzer József elnök. II. osztály. Ugyanazon napon délután. Lendvay Márton elnök. III. osztály. Csütörtök, június hó 25-én délelőtt. Franz J. L. elnök. IV. osztály. Ugyanazon napon délután. Burget József, dr. Anna u. Ernő elnök. Zárónap. Péntek, június 26-án délután. Jankó Agoston, dr. Pericsics Zoltán elnök. Június hó 29-én délelőtt 8 és fél órakor a helybeli plébániatemplomban „Teged Isten dicsérik” háladási istentisztelet lesz.

— **A zuhanyfürdőt a gőzfürdőben** e hó 15-én megkezdik.

TAJÉKOZTATÓ.

As ingyenes olvasóhelyiség és közkönyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon délután 3 órától este 10-ig. Könyvtára vasárnap, szerda, péntek délután 5—7 óráig.

Városi ingyenes népkönyvtár. A volt esküdtészi épületben. Nyitva naponként reggel 8-tól d. u. 2 óráig.

Sport.

— **A főgimnázium tornaversenye.**
Szerdán délután tartotta meg a nagybecskereki főgimnázium idei tornaversenyét a Mercy-utcai játéktéren a közönség rendkívüli érdeklődése mellett. A verseny kitűnően sikerült s a növények szép sporteredményeket mutattak föl, amelyek mesterük Christian Jenő tanár avatott kezét dicsérik. A verseny színpompás fölvonulással és szabad gyakorlattal kezdődött s azután következtek az egyes versenyszámok. A versenyek végeztével Burget József főgimnáziumi tanár lelkes buzdító szavak kíséretében kiosztotta a győztesek között a csinos ezüst- és bronzérmeket. Azután a Szózat elénekével a diákok elvonultak s ezzel a szép sportünnep véget ért.

A versenyek eredménye a következő volt:
Futásversenyek. (I—II. oszt. 60 méter.) I. oszt. Első: Czónya Liviusz (9-2 mp.), második: Giljum Máttyás. II. oszt. Első: Kardos Dezső (8-8 mp.), második: Szücs István.

III—IV. oszt. (80 méter.) III. oszt. Első: Szekosán Miklós (11 mp.), második: Eich János. IV. oszt. Első: Somfai László (10-2 mp.), második: Vitkay Árpád.

V—VII. oszt. (100 yard), V. oszt. Első: Trieder Elek (11-4 mp.), második: Mihájlóvits Iván. VI. oszt. Első: Bencze Tibor (10-8 mp.), második: Somfai Elemér. VII. oszt. Első: Brezsovszky László, második: Loidl Nándor.

Súlylökés. Első: Stefkovics Kálmán VI. oszt. (9-31 méter), második: Perity Dusan V. oszt. (9-11 m.), harmadik: Moity Milorád VIII. oszt. 8-87 m.)

Alsóosztályok távolugrásversenye. Első: Vitkay Árpád IV. oszt. (5-46 méter), második: Somfai László IV. oszt. (5-23 m.), harmadik: Scheidt Ferenc II. oszt. (5-04 m.), negyedik: Eich János III. oszt. (4-72 m.)

Diszkoszdobás. Első: Moity Milorád VIII. oszt. (30-2 m), második: Somfai Elemér VI. oszt. (27-18 m.), harmadik: Stefkovics Kálmán VI. oszt. (25-85 m.)

Alsóosztályok magasugrásversenye. Első: Somfai László IV. oszt. (1-45 m.), második: Vitkay Árpád IV. oszt. (1-40 m.), harmadik: Láng Lajos IV. oszt. (1-40 m.)

Gerelyvetés. Első: Varga Péter VI. oszt. (43-40 m.), második: Pap Leonidás VI. oszt. (40-89 m.), harmadik: Loidl Nándor VII. oszt. (39-95 m.), negyedik: Somfai Elemér VI. oszt. (38-40 m.)

Felsőosztályok magasugrásversenye. Első: Moity Milorád VIII. oszt. (1-60 m.), második: Fialovszki László VI. oszt. (1-50 m.), harmadik: Krsztics Pál VII. oszt. (1-50 m.)

Stafétaverseny. II., III. és IV. osztályok között. Győztes: II—III. osztály.

Felsőosztályok távolugrásversenye. Első: Somfai Elemér VI. oszt. (5-97 m.), második: Trieder Elek (5-62 m.), harmadik: Fialovszki László VI. oszt. (5-27 m.)

Ugyanez alkalommal osztották ki a vívóverseny díjait is. A haladók közül első díjat Lucsics Iván, másodikat: Loncsár István, harmadikat: Várady Ernő kapta. A kezdőknel: Első díj: Freund, második: Rubin, harmadik: Dömötör.

Végül fociból volt a VI. osztály és a IV. V. VII. osztály válogatott csapatai közt, amely 10—10 perces féldővel 0:0 végződött. A VI. osztály csapata azonban láthatólag erősebb volt.

TÁVIRATOK.

A képviselőház ülése.

A közigazgatási reformjavaslat betérjesztése.

Budapest, június 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház ma délelőtt csak egy kis rövid formális ülést tartott, de mégis nagyjelentőségű ez az ülés, mert ezen terjesztette be Sándor János belügyminiszter a közigazgatási reformjáról szóló korszakalkotó törvényjavaslatot. Hogy a javaslat mikor kerül a Házban tárgyalásra, azt még nem tudni, de nem lehetetlen, hogy még a nyári szünet előtt letárgyalja a Ház, hogy a korszakalkotó reform mielőbb megvalósulhasson.

A mai ülésen Szász Károly alelnök elnökölt, aki előterjesztései során bemutatta Kossuth Ferencné levelét, amelyben megköszöni a Ház részvétét.

Ezután az egyes bizottságok előadói különböző jelentéseket terjesztettek be.

Utánuk Sándor János belügyminiszter zajos éljenzés közben betérjesztette

a közigazgatási reformjáról

szóló javaslatot. (A javaslatot lapunk élén behatóan ismertetjük. — A szerk.)

A javaslatot a Ház a bizottságokhoz utasította.

Végül Pop Csicsó István sürgős interpellációt intéz a belügyminiszterhez a gyulafehérvári román gyűlés feloszlása miatt s tizenkét pontban cáfolni igyekszik a belügyminiszternek erre vonatkozó multkori beszédét.

Sándor János belügyminiszter nyomban válaszol Pop Csicsónak s kijelenti, hogy multkori nyilatkozatait teljes egészében fönntartja.

Miután legközelebbi ülést, a jövő hét keddjére kitűzték, az ülés véget ért.

Uj háboru előtt.

A török-görög viszály. — Görögország ultimátumot küldött Törökországnak. — Törökország elutasította Görögország követelését.

Budapest, jun. 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) A Balkánon még el sem porladtak a véres csaták áldozatainak tetemei s máris uj háboru réme fenyeget. A görögök léptek föl ezuttal Törökország ellen, amiért Kisáziában a törökök állítólag üldözik a görögöket s az üldözésnek beszüntetését követelik. A mai jelentések szerint Törökország azonban elutasította Görögország beavatkozását s ma már úgy áll a helyzet, hogy Görögország ultimátumot küldött Törökországnak s az uj háboru kitérése egy hajszálon függ.

A fenyegető háboruról érkező mai jelentések a következők:

A török-görög viszály kiélesedése.

Budapest, jun. 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londonból sürgönyzik: A Daily Telegraph athéni távirata szerint Törökország és Görögország között a viszály annyira kiélesedett, hogy minden pillanatban a legkomolyabb események történhetnek.

Budapest, jun. 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az összes jelentések egybehangzóan arról adnak hírt, hogy uj Törökország mint Görögország nagyszabású katonai előkészületeket tett. Venizoles görög miniszterelnök a kamara tegnapi ülésén kijelentette, hogy Görögország nem nézheti a kisázsiai görögök üldözését s a kormány ennek megszüntetésére minden szükséges intézkedéseket megtesz.

Görög ultimátum Törökországnak.

Budapest, jun. 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Berlinből sürgönyzik:

Torontáli iparművész

határozottan készíti művészi díszlevelet, illusztrációt, könyvdíszeket, plakátokat, levélféjeket, címkeket, reklámcédulákat és bármilyen iparművészeti tervezést.

Megrendelés a „Torontál” kiadóhivatalába intézendők. 425—x87

Mint A Localanzeiger Athénból jelenti, Görögország ultimátumot küldött Törökországnak, melyben záros határidő alatt követeli Törökországtól a kisázsiai görögök üldözésének megszüntetését. Ezzel egyidejűleg a kormány behívta az 1908-ik évi tengerészpartalékosokat.

Törökország elutasította a görög követelést.

Budapest, jun. 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Párisból sürgönyzik: Az itteni Newyork Herald konstantinápolyi távirata szerint Törökország Görögország követelését visszautasította s így a háberu elkerülhetetlennek látszik.

A NÉMET CSÁSZAR FERENC FERDINÁND TRÓNÖRÖKÖSNÉL.

Budapest, június 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Konopistból sürgönyzik, Vilmos német császár odaérkezett Ferenc Ferdinánd trónörökös látogatására. A német császárt a buchlaui pályaudvaron fogadták nagy ünnepélyességgel s fogadására megjelent a pályaudvaron Ferenc Ferdinánd trónörökös nejével és gyermekeivel. A német császár több napot tölt Konopistben. Ma vagy holnap Konopistba érkezik Gusztáv svéd király is.

ELHUNYT MAGYAR FESTŐ-MŰVÉSZ.

Budapest, június 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Spányi Béla az európai hírű magyar festőművész ma egy fővárosi szanatóriumban meghalt.

A BOLGÁR PÉNZÜGYMINISZTER BUDAPESTEN.

Budapest, jun. 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Toncsev bolgár pénzügyminiszter ma Berlinből Budapestre érkezett, innen rövid tartózkodás után Losoncra utazott a bolgár királyhoz, akinek jelentést tesz a bolgár kölcsön ügyéről.

KÁROLYI MIHÁLY GRÓF PROGRAMMBESZÉDE.

Budapest, jun. 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Ceglédről sürgönyzik, Károlyi Mihály gróf zuhogó esőben ott ma mondotta el programmbeszédét. Beszédében azt mondotta, hogy az ő programja: jogot, földet, kenyeret a népnek.

SUFFRAGETTEK BOMBÁJA A TRÓN ALATT.

Budapest, jun. 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Londonból sürgönyzik: Az őrzöngő suffragettek ismét vakmerő merényletet követtek el. Bombát helyeztek a westminsteri apátság koronázó székesegyházában a trón alá.

A bomba föl is robbant, de szerencsére csak kisebb kárt okozott. A merénylő suffragetteket nyomozzák.

AZ ÉRTEKTŐZSDE.

Budapest, június 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A mai értéktőzsdén a déli zárlatkor a vezetőértékek árfolyama a következő volt: Magyar Hitel 781—, Osztrák Hitel 604—, Koronajáradék 80'10, Osztrák Magyar Államvasut 687'50, Jelzáloghitelbank 403—, Leszámitoló Bank 490'50, Hazai Bank 276—, Magyar Bank 492'50, Kereskedelmi Bank 3570, Rimamurányi 611—, Salgótarjáni 681—, Általános Közszénbánya 1000—, Közuti Vasut 589—, Villamos Vasut 311—, Adria —.—.

TŐZSDE.

(Árak 50 kilogrammonként.)

Buza (októberre)	13'20
Buza (1915 áprilisra)	13'38
Rozs (októberre)	9'60
Zab (októberre)	8'13
Tengeri (júliusra)	7'80
Tengeri (augusztusra)	7'93
Tengeri (1915 májusra)	7'54

Közgazdaság.

Tenyészlokiállítás Billéden.

A torontálmezei gazdasági egyesület f. hó 7-én tartotta meg f. évi II-ik tenyészlokiállítását Billéden, a környékbeli gazdaközönység igen szép érdeklődése mellett.

A kiállítást Gróf Csekonics Sándor a torontálmezei gazdasági egyesület alelnöke nyitotta meg d. e. 9 órakor, ki Marton Andor gazdasági egyesületi főtítkár, Barényi Gyula uradalmi kasznár és Dr. Tauffer Béla uradalmi ügyész kíséretében érkezett Billédre.

Csekonics Sándor grófot a község határánál küldöttség várta Bier János gazdaköri elnök, Schmidt Ádám községi bíró és Rieder János gazdaköri titkár vezetésével. Itt Rieder János gazdaköri titkár intézett Csekonics Sándor grófhhoz üdvözlő szavakat. Innen a menet a kiállítás helyszínére ment, hol Tullics György járási főszolgabíró meleg szavakkal üdvözölte Csekonics Sándor grófot s megkérte a kiállítás megnyitására. Csekonics Sándor gróf megköszönte a szíves fodadtatást s a kiállítást megnyitottak nyilvánította ki:

Ezután megalakult a bírálóbizottság, melynek tagjai voltak: I. Csikóval bemutatott anyakancáknál: Elnök: Pongrácz Tibor méneskari hadnagy. Tagok: Thöresz Jakab, Braun János, Hahn Péter, Stefan Lajos, Schmidt Péter, Gimpel J., Mixich Ede, Szadorf Ferenc, Holcz Péter és Unterreiner János.

II. 3—4 éves kancacsikóknál Elnök: Gróf Csekonics Sándor. Tagok: Székely Lipót, Schmidt Ádám, Gilde János Reiter József, Pauli Péter, Schneider János, Linzer János, Mixich Vince, Szadorf János, Klein Jakab, Becker Ádám, Römer József.

III. 1—2 éves kancacsikóknál Elnök: ifj. Tullics György főszolgabíró. Tagok: Dr. Tauffer Béla, Barényi Gyula, Schütz János, Schuld János, Wehrhof Ádám, Hahn Miklós, Hüge

Péter, Schmidt József, Basch Mihály, Mixich Imre, Holcz József és Römer Péter.

A bírálóbizottság munkájának befejezte után a díjak kiosztása következett.

A díjazás eredménye a következő volt. I. Csikóval bemutatott anyakancáknál. I. díjat 50 K-át nyert: Schmidt János Bogáros. II. díjat 30 K-át nyert: Tóbiás Ádám Billéd. III. díjat 20—20 K-át nyertek: Kriszt Ádám, Kiefer Ferenc Nagyjécsa: IV. díjat 10—10 K-át nyertek: Ludvig István Lovrin. Kolk János Bogáros. Anton József, Csatád és Schmidt József Bogáros.

II. 3—4 éves kancacsikóknál. I. díjat 80 K-át nyert: Packi József Kisjécsa. II. díjat 60 K-át nyert Bettendorf Ferenc, Nagyjécsa. III. díjat 40—40 K-át nyertek: Mixich Agoston, Kőcse és Wolf Miklós Nagyösz, IV. díjat 10—10 K-át nyertek: Anton Károly, Csatád; Paki József, Kisjécsa; Römer Péter, Gyertyámos; Engelmann Miklós, Bogáros; Vogel József, Csatád; Thöresz János, Billéd.

III. 1—2 éves kancacsikóknál: I. díjat 40 K-át nyert: Gerhardt Antal, Csatád. II. díjat 20 K-át nyert: Wolf Miklós, Nagyjécsa. III. díjat 15—15 K-át nyertek: Mixich Vince Stévin, Kőcse és Haupt Miklós, Bogáros. IV. díjat 10—10 K-át nyertek: Klein János, Csatád; Paki Károly, Kisjécsa; Schütz Ferenc, Bogáros. V. díjat 5—5 K-át nyertek: Klein Jakab, Csatád; Vogel József, Csatád; Jozst Miklós, Nagyjécsa; Ebner Ferenc, Nagyjécsa; Bieher Péter, Csatád és Pauli Péter, Lovrin.

Hirdetések.

Torontál-bácsi halászlati társulat.
63—914. szám. 701—2.2

Bérleti hirdetmény.

A „Torontál-bácsi halászlati társulat“ Törökbecse, Óbecse, Csurog és Bácsföldvár községek határaiban elterülő mintegy 570 kat. hold területű halastaván gyakorolható halászlati jogát a hozzátartozó modernül berendezett halivadéknivelő-teleppel, raktártavakkal, vízhasználati joggal, halóri épületekkel és az építés alatt álló, de még ez végéig elkészítendő halfogó-gáttal folyó évi július hó 1-től kezdődő joghatályllyal hat és egynegyed évre, vagyis 1920. évi október hó 1-ig haszonbérbe adja.

Írásbeli zárt ajánlatok, melyeknek a feltételek ösmeretét és azoknak elfogadását tartalmazniok kell, 5000 korona bántapénzzel felszerelten f. é. július hó 28-ig Menyhárh Károly társulati igazgató címére Nagybecskerek (magyar királyi kincstári ispánság) posta útján beküldendők.

Kikiáltási ár, mint évi haszonbér 25.555 korona.

A beérkezett ajánlatok felett a társulat közgyűlése fog a megajánlott összegre való tekintet nélkül dönteni.

Szerződési feltételek Pálffy Dezső társulati alelnöknél Óbecsén (Bács-torontáli arm. társ.) és Menyhárh Károly társulati igazgatónál Nagybecskereken (magyar királyi kincstári ispánság) megtudhatók, ugyanonnan ezek postai megkeresésre kaphatók.

Nagybecskerek, 1914. évi június hó 1-én.

Közgyűlés határozatából:

Menyhárh Károly s k.,
társ. igazgató

Hirdetéseket jutányos árért közöl a „Torontál“

politikai napilap kiadóhivatala, mely lap a legregibb, legelterjedtebb, legolvasottabb napilap Torontálvármegyében.

A perlaszi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.

3122—1914. tkvi sz.

712—1.1

Visszárverési hirdetmény kivonat.

A perlaszi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy dr. Hartl Árpád perlaszi ügyvéd által képviselt Bótos Hitelszövetkezet, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja végrehajthatóan kérelmére Széremacsz Zórka számos lakos végrehajtást szenvedett elleni 270 korona tőke, ennek 1911. évi április hó 13-ik napjától járó 5% kamata, 6 korona 20 fillér óvási, 1/8% váltódíj és 55 korona 10 fillér költség és Rosenstock Gáspár csatlakozott végrehajthatóan 290 kor. tőke s járulékaik iránt folytatott végrehajtási ügyében követelésének behajtása végett a pangsóvai kir. törvényszék és a perlaszi kir. járásbíró területén a bótos 3423. számú tkvben felvett: I. 481. öi. sz. ház és 400 □-öl ház hely egészben 820 korona becsáron nyilvános árverés útján Nikolics Pál bótos lakos késedelmes árverési vevő veszélyére és költségére elfognak adni.

Határnapul 1914. évi június hó 27. napjának délelőtt 10 órájára Bótos községhez tartozó kitértik oly hozzáadással, hogy az ingatlanok ezen a határnapon a becsáron alul is elfognak adni. (A fenti ingatlanok a bótos 471. sz. betéti A. I. 1—2. sorsz., 1199/2., 1200/2. hrsz. ingatlanoknak felelnek meg).

Az árverés alá kerülő ingatlanokat a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron eladni nem lehet. (1908: XLI. t.-c. 26. §-a).

Az árverelni szándékozók kötelesek bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy az 1881: LX. t.-c. 42. §-ában meghatározott árfolyammal számított óvadékképes érték-papírosban a kiküldöttnek letenni, vagy a bánatpénznek előleges bírói letétbe helyezéséről kiállított letéti elismervényt a kiküldöttnek átadni és az árverési feltételeket aláírni. (1881: LX. t.-c. 147, 150., 170. §§., 1908: XLI. t.-c. 21. §.)

Az, aki az ingatlanért a kikiáltási árnál magasabb ígéretet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár százalékára szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi százalékáig kiegészíteni. (1908: XLI. t.-c. 25. §)

Perlasz, 1914. évi május hó 12. napján.

Bodnár s. k., kir. járásbíró.

Tiszatarros község előljárástól.

873—914. szám.

715—3.1

Hirdetmény.

Tiszatarros község tulajdonát képező és saját határában gyakorolható v. dászati joga 6 egymásután következő évre szóbeli nyilvános árverésen 1914. évi július hó 15. napján d. e. 9 órakor bérbe fog adni.

Árverési feltételek a hivatalos órák alatt a jegyzői irodában megtekinthetők.

Tiszatarros, 1914. évi június hó 11-én.

Az előljárástól.

Hirdetmény.

Irodámban kifogástalan magaviseletű, szorgalmas és lehetőleg nőtlen egyén, **irnoki minőségben alkalmazást nyerhet.** Az állás rendszeresítve van, ha az illető beválik, megválasztásra számíthat. Javadalmazása utólagos havi részletekben évi 1000 korona. Az állás azonnal elfoglalható.

Csernye, 1914. évi június hó 8-án.

708—22

Boszin Szvetozár,
Jegyző.

„TOMATIN“

a legjobb növénytetőtő szer!
Tíz év óta használatban.

A növényt nem támadja meg.
Rögtön és gyökeresen pusztít

Egy nagy üveg (1 liter) ára 3.60 K,
egy kis üveg (1/2 liter) ára 2.— K,
egy próbaüveg (1/4 liter) ára 1.20 K.

Megrendelhető utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldésével a készítőnél

Georg Drescher Leipzig,
Frankfurterstrasse 2 1.

Vizsontelárusítók kerestetnek. — Bővebb felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal. Nagyobb megrendelésnél árengedmény. 435—x.38

HELYBELI BESZERZÉSI FORRÁSOK.

Asztalos:

Szelentzky Pál, Árpád-utca.

Bádigos:

Schmidt Ferenc, Nicky-utca.
Walik István, József főherceg-u.

Biztosítási ügynökségek:

Franz J. L. (Adria) Hunyadi-utca.
Hirtenstein Márk (Bécsi bizt.) Erzsébet-tér.
Magy.—Francia bizt. társ. József fbg-u.
Ifj. Rigó István (Első M. Alt.) Árpád-u. 21.
Steinitzer Géza (Ass. Generali) Gabonater.

Borbély és fodrász:

Ikity Dusan, Hunyadi-utca.
Nagyvinszky Iván, Hunyadi-u.

Butorgyár:

Bence A. és fia, Hunyadi-utca.

Cementgyár:

Özv. Guttman Jakabné és fiai, Kültelek.

Cipőkereskedők:

Kertész A., Iskolaépület.
Weinberger K., Hunyadi-u.
Wilhelm Ferenc, Hunyadi-utca 2.

Divatáruház:

Boskovits S. J., Hunyadi-utca.
Bukovác István, Hunyadi-utca.
Mesznik Imre, Pénzügyi palota.
Perger Rezső, Jókai-u.

Dobozgyár és műkönyvkötészet:

Schneider János, Aradáci-ut.

Drogueria:

Melkuhn Dezső, Hunyadi-utca.

Ékszerészek:

Goldberg Mihály, Hunyadi-u.
Mesznik R. özv., Hunyadi-u.

Fehérnemű-kereskedés:

Wehner György, Hunyadi-utca.

Fényképész:

Orosz Lajos, Korona-utca.

Férfiszabók:

Grünbaum Vilmos, Hunyadi-utca.
Kocsis Sándor, Klub-kávéházzal szemben.
Kovács Ödön, Hunyadi-utca.
Tóth József Hunyadi-utca.

Fogműterem:

Buzolich József, Hunyadi-utca.
Dr. Stepanov Svetislav, Hunyadi-utca.

Fűszer- és csemegekereskedés:

Fendler József, Hunyadi-u.
Weiterschan József, Hunyadi-u.

Gépjavitó műhely:

Bürger és Grünwald, Temesvári-u.
Csókás Antal, Nicky-utca.

Gőzfűrés:

Engel Sámuel, Eötvös-utca.
Kereskedelmi részv.-társ. Eötvös-u.

Gyógyszertárak:

Kellner J. utóda Czikajló, Hunyadi-u.
Kollarich Gábor, Melencei-utca.
Vági Sándor, Szerb egyház-palota.

Hálógyár:

Csuser János.

Kalapkészítő:

Andresz A. Fötér, Bauer-ház.

Kalapraktár:

Sindelás Béla, Hunyadi-utca.

Kávéházak:

Sólyom György, Klub-kávéház.

Kézmű- és rövidáruüzlet:

Benó testvérek, Hunyadi-utca.
Eisenstädter S. és társai, Hunyadi-utca.
Freund S. és fiai, Hunyadi-utca.
Láng Károly, Hunyadi-utca.
Molnár Lajos, Hunyadi-utca.
Risztics György, Hunyadi-u.
Stagelschmidt János, Hunyadi-utca.

Könyv-, zenemű- és papirkereskedés:

Almásy és Szepessy, Hunyadi-utca.
Mangold Lipót, Hunyadi-utca.

Könyvkötészet:

Schneider Lajos, Megyeház-utca (Pest-szállodával szemben).

Kocsigyártó:

Amend Ferenc, Nicky-utca.

Kőművesek:

Gazdig György, Szerbtemplom-u.
Hoff N. és társa.
Klaszky Jakab, Váraljai-u.
Mattern Mihály, Juranics-u.
Pányi János.

Lakk-, kence-, és festékáruraktár:

Pencz János, Megyeház-utca.

Lakatosműhely:

Engel Ádám, Megyeház-utca.

Lisztkereskedés:

Klein Mór, Hunyadi-u.

Mészáros és hentes:

Bauerle testvérek, Városházépület.
Prokisch Gyula, Hunyadi-u.
Wehner testvérek, Hunyadi-utca.

Mozigépek, berendezések:

Berger Árpád, Hunyadi-utca.

Műköszörüs:

Molnár János, Nicky-u.

Női kalapüzlet:

Tolvay Józsefné, Hunyadi-utca.

Női kész kosztüm és bluz:

Schwartz Dávid, Hunyadi-utca.

Ruhakereskedés:

Felsenstein Ferenc, Hunyadi-u.
Goldschmidt Lipót, Hunyadi-u.
Schwarz Dávid, Hunyadi-u.

Sírkőraktár és szobrászterem:

Tunner Alajos, Szerbtemplom-utca.

Szállító-cég:

Eckstein János, Hunyadi-utca.
Perl Mór, Szerb egyházpalota.

Szállodák:

Beneth nagyszálloda, Ferenc József-tér.
Korona-szálloda, Erzsébet-tér.
„Pest városához” c. szálloda, Megyeház-u.

Szénkereskedés:

Herzog Gyula, Kinizsy-u.

Szeszgyár:

Lukács és társa, Kültelek.
Schwirtlich Alajos, Aradáci-u.

Téglagyár:

Klein Bernát.
Stagelschmidt J. és J.

Temetkezési intézet:

Bence A. és fiai.

Tűzifa-, épületfakereskedés:

Annau örökösök, Korona-utca.
Gerő Henrik, Korona-utca 4.
Kurländer Imre, Aradáci-ut 1.

Uridivatáruház:

Liptay Dezső, Hunyadi-utca.

Vaskereskedés:

Boleszny Antal, Hunyadi-u.
Daun Gyula, Hunyadi-utca.
Berényi Bódog, Hunyadi-u.

Vendéglő, étterem:

Gál István, Orient-étterem
Habrich Ferenc, Melencei-u. 29.
Kovács János, vasuti vendéglő.
Magyar Király söresarnok.
Marcoín Jenő, Kaszinó-vendéglő.
Rensing Máttyás, Otthon-söresarnok.
Tóth és Norizsán, a nagyhíd mellett.

Virágkereskedés és kertészet:

Oláh Gábor, Bajza-u.

Zongoraraktár:

Weisser Adon, Gizella-part 6.